

DOI: 10.15276/ETR.02.2025.7
DOI: 10.5281/zenodo.15426278
UDC: 336.7
JEL: G21

РОЛЬ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ, АДАПТАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

THE ROLE OF NON-BANKING FINANCIAL INSTITUTIONS DURING THE WAR: CHALLENGES, ADAPTATION, AND PROSPECTS

Olha I. Zaslavska, PhD in Economics, Associate Professor
Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine
ORCID: 0000-0002-6418-9514
Email: olga.zaslavska@uzhnu.edu.ua

Received 13.01.2025

Сучасна фінансова система України перебуває під значним впливом соціально-економічних викликів війни, яка зумовила зміни в доступності та структурі фінансових послуг. Традиційні банківські установи не завжди спроможні повною мірою задовольнити потреби бізнесу та населення в умовах економічної нестабільності. У таких обставинах небанківські фінансові установи виступають важливим елементом підтримки фінансової стійкості, забезпечуючи доступ до ресурсів для малих і середніх підприємств, а також для соціально вразливих верств населення.

Гнучкість і здатність небанківських фінансових установ швидко реагувати на виклики ринку роблять їх ключовими учасниками фінансової екосистеми. Вони сприяють розширенню фінансової інклюзії, надаючи мікrokредити, страхові послуги, лізинг та інші фінансові продукти, які допомагають долати фінансові труднощі, спричинені війною. Крім того, небанківські установи відіграють важливу роль у підтримці локальних економік, особливо у віддалених та постраждалих регіонах, де банківська мережа обмежена або відсутня.

Вивчення ролі небанківських фінансових установ є важливим для розуміння їхнього впливу на економіку та суспільство, а також для розробки стратегій їх подальшого розвитку. Аналіз сучасного стану та перспектив цих інституцій дозволить визначити найефективніші підходи до використання їхнього потенціалу для забезпечення економічної стійкості та відновлення країни в умовах кризи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Вітчизняні науковці постійно приділяють увагу дослідженню ринку фінансових послуг. З-поміж них, зокрема, М. Гейдз, О. Гончаренко, О. Дорош, І. Караулова, В. Левченко, Г. Лютова, С. Міщенко, Є. Поліщук, Ж. Прокопенко, І. Школьник, які у своїх працях розглядають класифікацію небанківських фінансових установ, державне регулювання їх діяльності та роль в економічному

Заславська О.І. Роль небанківських фінансових установ в умовах війни: виклики, адаптація та перспективи. Науково-методична стаття.

Стаття присвячена аналізу ролі небанківських фінансових установ в умовах війни в Україні. Розглянуто їхню значущість для соціально-економічної стабільності, підтримки малого та середнього бізнесу, фінансової інклюзії та страхового захисту. Досліджено динаміку ринку небанківських установ, їх адаптацію до економічних викликів, а також перспективи розвитку. Показано, що ці установи доповнюють банківський сектор, забезпечуючи доступ до фінансових послуг навіть у кризових умовах, що сприяє стійкості економіки. Особливу увагу приділено ролі мікрофінансових організацій та страхових компаній, які забезпечують гнучкість і швидкість у задоволенні потреб клієнтів. Висвітлено необхідність посилення регуляторного контролю для ефективного розвитку цього сегмента ринку.

Ключові слова: небанківська фінансова установа, страхова компанія, фінансова компанія, ломбард, кредитна спілка, мікрофінансування

Zaslavska O.I. The Role of Non-Banking Financial Institutions During the War: Challenges, Adaptation, and Prospects. Scientific and methodical article.

The article is devoted to analyzing the role of non-banking financial institutions during the war in Ukraine. Their significance for socio-economic stability, support of small and medium-sized businesses, financial inclusion, and insurance protection is examined. The dynamics of the non-banking financial market, their adaptation to economic challenges, and development prospects are studied. It is shown that these institutions complement the banking sector by providing access to financial services even in crisis conditions, contributing to economic resilience. Particular attention is paid to the role of microfinance organizations and insurance companies, which ensure flexibility and speed in meeting client needs. The necessity of strengthening regulatory oversight for the effective development of this market segment is highlighted.

Keywords: non-banking financial institution, insurance company, financial company, pawnshop, credit union, microfinancing

середовищі держави. Загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю щодо надання фінансових послуг визначені Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» № 1953-IX від 14.12.2021 р.

Виклад основного матеріалу дослідження

Ми дослідили погляди вчених щодо сутності поняття «небанківські фінансово-кредитні установи», що дало змогу сформулювати таке визначення: це – вузькоспеціалізовані фінансові посередники, які акумулюють, конвертують та направляють вільні грошові ресурси населення та суб'єктів господарювання в інвестиційні процеси задля досягнення комерційного або іншого ефекту, або з метою збереження вартості грошей у часі.

Для більш детального вивчення та розуміння небанківських установ варто визначити їх різновиди. До таких фінансових посередників належать: страхові компанії; кредитні спілки; недержавні пенсійні фонди; інвестиційні фонди; фінансові компанії; ломбарди; лізингові компанії;

факторингові компанії. Отже, форми діяльності небанківських фінансово-кредитних установ на ринку фінансових послуг зводяться до кредитування фізичних осіб і бізнесу, надання лізингових послуг, страхування від фінансових ризиків, продажу боргу, управління інвестиціями, а також фінансового консалтингу. Загалом діяльність небанківських кредитно-фінансових інституцій дає змогу заповнити окремі ніші на ринку банківських послуг, що з якихось причин залишилися незайнятими.

З огляду на вищезазначене небанківські фінансово-кредитні установи виконують важливу соціально-економічну роль у розвитку держави, особливо в умовах війни. Їхня діяльність спрямована на підтримку малого і середнього бізнесу, фінансову інклюзію, забезпечення соціальної стабільності та відновлення постраждалих регіонів. Завдяки своїм послугам вони доповнюють банківську систему, надаючи доступ до фінансових ресурсів у різних регіонах і забезпечуючи критично важливу підтримку в надзвичайних умовах (табл. 1).

Таблиця 1. Основні аспекти соціально-економічної ролі небанківських фінансових установ в умовах війни

Призначення небанківських фінансових установ	Характеристика
Підтримка малого і середнього бізнесу	Через доступ до кредитів, лізингу та факторингу небанківські установи допомагають підприємствам зберігати свою діяльність навіть під час воєнних дій, сприяючи економічній стабільності, створенню нових робочих місць і зростанню податкових надходжень.
Фінансова інклюзія та гнучкі умови кредитування	Небанківські установи надають позики фізичним особам і бізнесам з полегшеними умовами, включаючи відстрочки платежів та низькі відсотки, що допомагає громадянам, які постраждали від війни, задовольняти базові фінансові потреби, а також забезпечує доступ до фінансових послуг широким верствам населення, які можуть мати труднощі з отриманням кредиту в банках.
Соціальний захист	Страхові компанії забезпечують страхування життя, здоров'я, майна та бізнесу в умовах воєнних ризиків, що дозволяє людям і підприємствам отримувати компенсацію за завдані війною збитки, сприяючи відновленню постраждалих регіонів.
Соціальний захист через страхування	Страхові компанії забезпечують захист від ризиків, пов'язаних із життям, здоров'ям і майном, що дозволяє громадянам і підприємствам отримувати компенсації за завдані війною збитки та сприяє відновленню економічної активності.
Гуманітарна та благодійна підтримка	Небанківські установи часто беруть участь у гуманітарних ініціативах, фінансуючи допомогу внутрішньо переміщеним особам, надаючи кошти для медичної допомоги та реабілітації постраждалих, що зміцнює соціальну стабільність у воєнний період.
Регіональний розвиток	Зосереджуючись на регіонах, небанківські установи сприяють економічній активності у віддалених і постраждалих районах, допомагаючи місцевим громадам відновлюватися після військових руйнувань і зберігати фінансову стійкість, що є особливо важливим для забезпечення доступу до ресурсів в умовах, коли банки можуть тимчасово припинити роботу на окупованих або зруйнованих територіях.
Розвиток цифрових послуг і доступ до фінансів у кризових умовах	Багато небанківських установ активно впроваджують онлайн-канали для надання послуг, що дозволяє клієнтам отримувати фінансову допомогу навіть у зонах з обмеженим фізичним доступом до фінансових установ, а також підвищує швидкість і зручність обслуговування.

Джерело: власна розробка автора

Аналітичне дослідження діяльності небанківських фінансових установ України варто розпочати із вивчення кількості таких компаній на ринку фінансових послуг. Така оцінка є корисною для ухвалення рішень як державними органами, так і приватними підприємствами та інвесторами, а також дасть змогу зрозуміти рівень конкуренції на

ринку, оцінити його потенціал та визначити напрями регулювання фінансового сектору.

Дослідимо детальніше тенденції змін низки показників протягом останніх п'яти років. Динаміка кількості небанківських фінансових установ в Україні наведена на рис. 1.

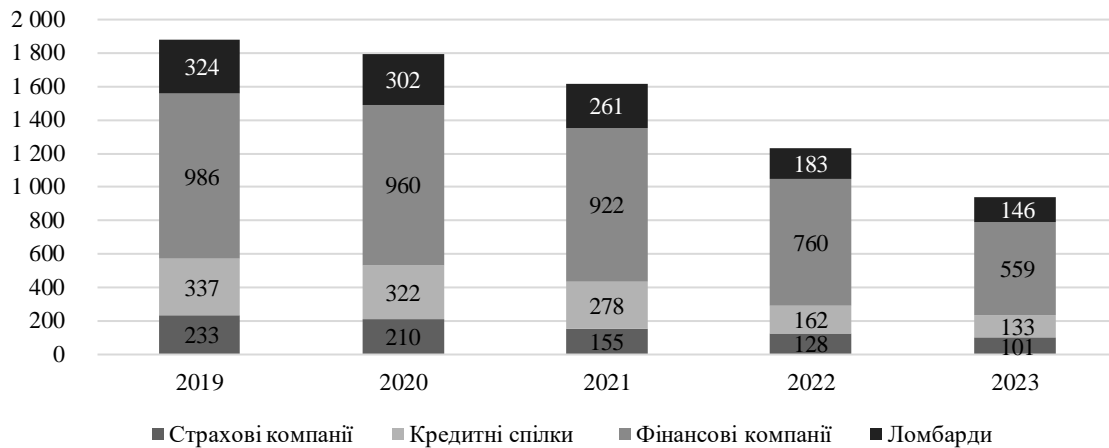


Рисунок 1. Динаміка кількості небанківських фінансових установ в Україні у 2019-2023 рр.
Джерело: складено авторами за матеріалами [3]

Протягом досліджуваного періоду кількість небанківських фінансових установ зазнала змін. Аналізуючи представлені дані, варто зазначити, що за 5 років кількість НФУ на фінансовому ринку України мала тенденцію до зменшення: з 1880 установ у 2019 році до 939 – у 2023 році. Така ситуація більшою мірою зумовлена впливом нових вимог законодавства та війни в Україні. Найбільшого скорочення зазнали фінансові компанії – на 427 одиниць. Загалом з початку повномасштабної війни кількість небанківських фінансових установ зменшилася на 677 одиниць,

тобто з ринку пішла кожна третя компанія. Більшість компаній припинила діяльність добровільно. Значна частка установ була виключена з реєстру за рішенням регулятора через невиконання ліцензійних умов [7]. Отже, скорочення кількості установ вплинуло на конкуренцію та структуру ринку, залишаючи місце для більш потужних і стабільних учасників.

Дослідимо активи та фінансові результати небанківських установ, а саме частки кожної з них у загальних показниках (рис. 2).

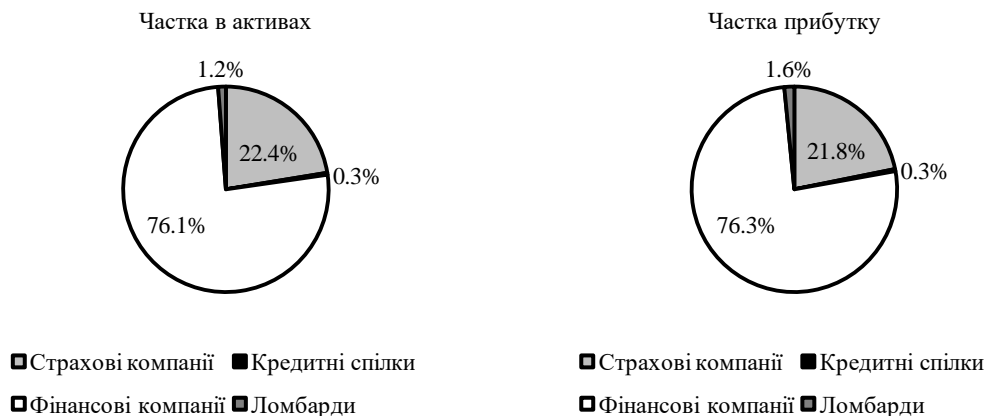


Рисунок 2. Структура обсягу активів та фінансового результату небанківських фінансових установ в Україні станом на 31.12.2023 р. (у %)

Джерело: складено авторами за матеріалами [3]

Як бачимо частки в обсягах активів та фінансових результатів досліджуваних установ цілком подібні. Фінансові компанії демонструють найбільшу ефективність серед досліджуваних НФУ. Вони володіють значною часткою активів і генерують відповідний фінансовий результат, що вказує на вміння використовувати активи для максимізації прибутку. У абсолютному вираженні це – 251 млрд. грн. та 8,5 млрд. грн. відповідно. Співвідношення активів (76,1%) та фінансового

результату (76,3%) практично однакове, що вказує на стабільність фінансової діяльності.

Страхові компанії, маючи другу за обсягами частку активів (22,4%), демонструють майже пропорційний фінансовий результат (21,8%). У абсолютному вираженні це – 74 млрд. грн. та 2,4 млрд. грн. відповідно. Це свідчить про стійкий та передбачуваний характер їхнього бізнесу, де збільшення активів прямо пов'язане з підвищенням прибутковості.

Кредитні спілки та ломбарди грають незначну роль на ринку. Їхні сукупні частки активів та фінансових результатів є мінімальними (лише 2%), що може свідчити про менш конкурентну позицію або обмежені можливості для розширення на ринку. У абсолютному вираженні активи цих установ становлять приблизно 5 млрд. грн., а їхній фінансовий результат – 0,2 млрд. грн. Незважаючи на невеликі обсяги діяльності кредитні спілки та ломбарди підтримують певну стабільність, оскільки фінансовий результат відповідає частці активів.

Підсумовуючи вищезазначене, можемо констатувати, що фінансовий сектор України є банкоцентричним, адже значення основних показників діяльності небанківських установ у разі нижчі за банківські.

Розглянемо детальніше вплив кожної із перелічених установ на соціально-економічний розвиток держави. Небанківські фінансові установи є важливою частиною фінансової системи України. У період 2019-2023 років ці інституції активно

адаптувалися до економічних викликів, впливаючи на різні аспекти життя суспільства.

Фінансові компанії є ключовими гравцями на ринку мікрофінансування та споживчого кредитування, що забезпечують фінансові потреби громадян, особливо в кризові періоди.

Асоціація українських банків разом з дослідницькою компанією «Рісерч.Юей» та експертами Інституту соціології НАН України провела соціологічне дослідження «Споживче мікрокредитування в Україні під час воєнного стану». Згідно з даними, майже половина користувачів мікрофінансування відзначає зростання потреби в кредитах під час повномасштабної війни, а 23% стверджують, що звернулись за мікрокредитами вперше саме через воєнні дії. Дослідження також виявило, що українці переважно беруть мікрокредити для щоденних побутових потреб [1].

На рис. 3 подано інформацію щодо мети отримання кредитів громадянами до та після повномасштабного вторгнення.

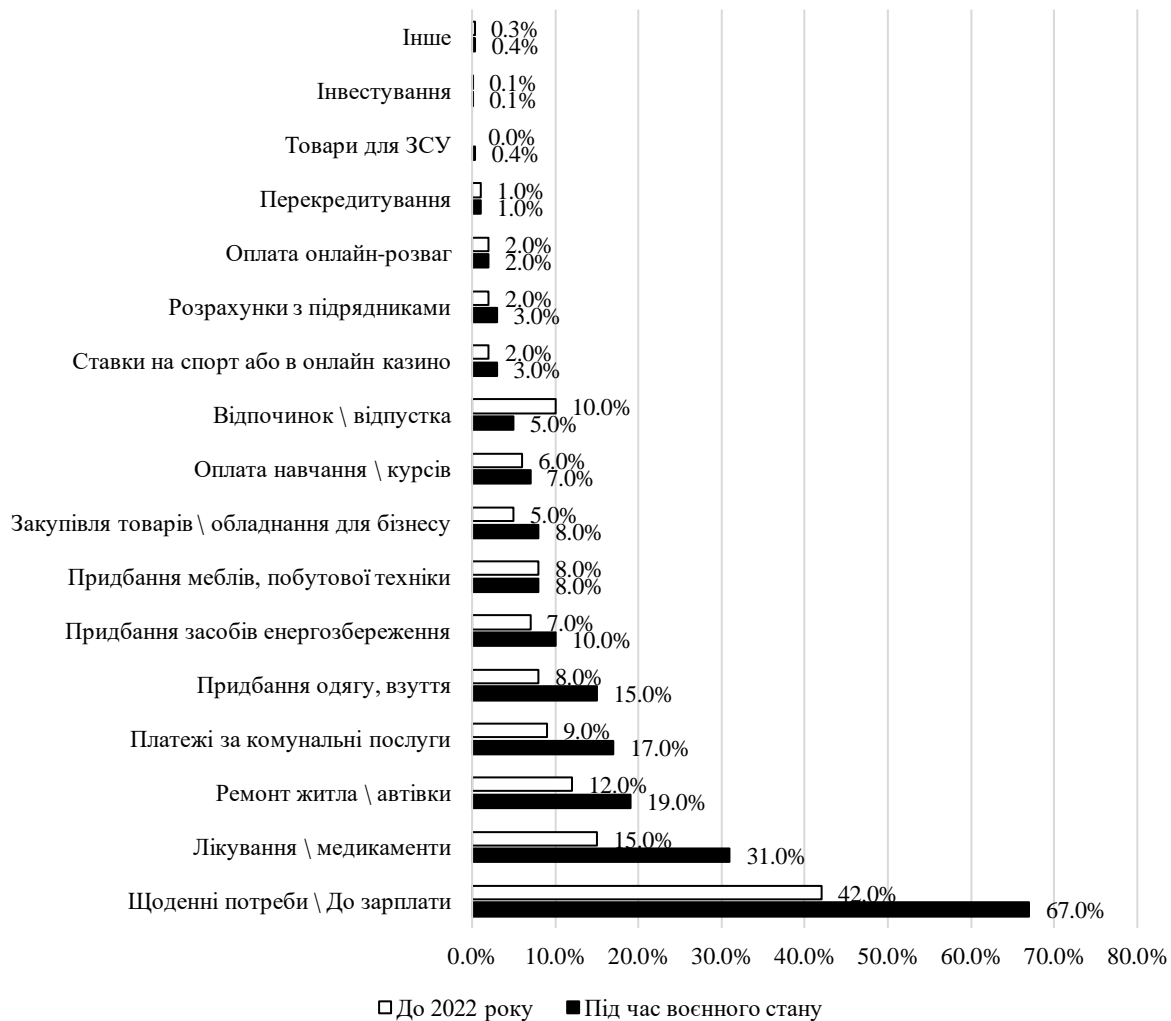


Рисунок 3. Призначення мікрокредитів до та під час повномасштабної війни
Джерело: складено авторами за матеріалами [8]

Послугами мікрофінансових організацій (МФО) користуються майже 13% дорослого населення України, водночас частка позичальни-

ків, які беруть кредит із метою забезпечення щоденних потреб в очікуванні наступної зарплати, збільшилася з 42% до 2022 року до 67% нині. Із

початку повномасштабної війни 13% респондентів уперше взяли мікрокредит, 46% стали брати їх частіше. Відповідно до результатів дослідження переважна більшість клієнтів (81%) вважає за краще скористатися послугами мікрофінансових організацій, а не банків, з огляду на оперативність, простоту та відсутність тривалих перевірок для оформлення кредиту. Іншим фактором називають обсяг доступної суми для позики [9].

Як зазначили в Асоціації українських банків, «це дослідження підкреслює соціальну значущість та критично необхідну роль мікрокредитування в Україні під час воєнного стану, яке надає тимчасову підтримку тим, хто опинився у фінансовій скруті. Водночас опитування вказує на необхідність забезпечення більш доступних фінансових продуктів для вразливих верств населення» [1].

Таблиця 2. Основні показники діяльності страхових компаній у 2019-2023 рр. (млрд. грн.)

Період	Активи	Страхові резерви	Страхові премії	Страхові виплати	Рівень виплат, %
2019	65,1	29,5	53,0	14,3	35,5
2020	64,9	34,1	45,2	14,9	32,9
2021	64,2	36,5	49,7	18,0	36,2
2022	70,3	41,1	39,6	13,0	32,8
2023	74,4	46,7	46,0	16,7	36,4

Джерело: складено авторами за матеріалами [6]

Загалом, страхові компанії прагнули посилити свої позиції, зберігаючи резерви та забезпечуючи фінансову стійкість, що є ключовим фактором виживання у період криз. Із початком війни у лютому 2022 року українські страхові компанії зіграли ключову роль у стабілізації соціально-економічної ситуації, адаптуючись до нових умов. Вони збільшили свої активи та резерви, що підвищило їх фінансову стійкість і готовність до покриття ризиків. Попри тимчасове зниження попиту на страхові послуги у 2022 році, страховики швидко адаптувалися, що дозволило частково відновити обсяги премій та виплат у 2023 році. Рівень виплат залишався відносно стабільним, що свідчить про обережну політику страхових компаній у відшкодуванні збитків, забезпечуючи баланс між фінансовою стійкістю та зобов'язаннями перед клієнтами, навіть в умовах підвищеного ризику.

У підсумку зазначимо, що зниження показників функціонування страхового ринку в умовах війни є об'єктивним, проте навіть в кризовій ситуації страхові компанії забезпечили прибутковість діяльності та продовжують безперервно працювати. Актуальними продуктами страхових компаній нині стали часткові покриття воєнних ризиків. Однак це питання залишається не до кінця врегульованим та потребує взаємної співпраці держави, учасників страхового ринку та міжнародних організацій для вироблення дієвих механізмів страхування воєнних ризиків [2].

Ще одними важливими небанківськими установами є ломбарди та кредитні спілки. Хоча показники їхньої діяльності суттєво менші, за результати інших НФУ вони залишаються важли-

ми. Як бачимо, фінансові компанії (або МФО) відіграють важливу роль для держави та регіонів, особливо в умовах економічної нестабільності та воєнного часу. Зростання попиту на їхні послуги, зокрема серед вразливих верств населення, свідчить про їх значущість для соціальної стабільності в країні. Однак, з огляду на високі процентні ставки та потребу в доступності фінансових продуктів, важливо забезпечити ефективний регуляторний контроль за діяльністю МФО, щоб вони могли ще більше підтримувати економічну стабільність і сприяти соціальному захисту населення, зокрема в умовах кризи.

Страхові компанії сприяють соціально-економічній стабільності, забезпечуючи фінансовий захист домогосподарств і бізнесу через відшкодування збитків, зокрема від війни, та розширення медичного страхування. Їхня діяльність пом'якшує кризові наслідки для економіки.

вими гравцями на фінансовому ринку, забезпечуючи доступ до кредитних ресурсів для населення, особливо в сегментах, які менш охоплені банківським обслуговуванням.

Ломбарди є популярними серед населення як швидке джерело невеликих сум коштів. Їхня роль полягає у допомозі малозабезпеченим верствам у вирішенні термінових фінансових питань.

Кредитні спілки надають доступ до фінансових ресурсів у регіонах, де банківська мережа обмежена, особливо в сільській місцевості. Участь громадян у кредитних спілках сприяє розвитку локальних економічних ініціатив і фінансової інклюзії.

Дослідимо ключовий показник даних установ, а саме динаміку обсягів їхнього кредитування (рис. 4).

Після початку війни у лютому 2022 року помітно змінилася динаміка кредитування ломбардами та кредитними спілками. Дані показують, що з 2019 по 2022 роки обсяги кредитів, наданих ломбардами, знизилися на майже 8 млрд. грн., а кредитів, виданих кредитними спілками, скоротилися майже вдвічі. Це свідчить про зниження попиту на кредитні послуги через економічну нестабільність і ризики, спричинені війною. У 2023 році ситуація частково стабілізувалася: обсяги кредитів, наданих ломбардами, підвищилися до 12,1 млрд. грн., що вказує на адаптацію до нових умов та поступове відновлення попиту. Проте обсяги кредитування кредитними спілками залишилися на низькому рівні – 1,2 млрд. грн., що може свідчити про їхню меншу спроможність адаптуватися до економічних викликів воєнного часу.

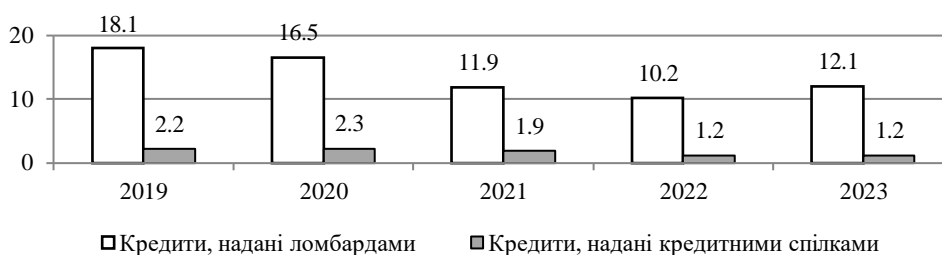


Рисунок 4. Кредити, надані ломбардами та кредитними спілками, у 2019-2023 рр. (млрд. грн.)
Джерело: складено авторами за матеріалами [4, 5]

Попри складні умови, ломбарди та кредитні спілки продовжують відігравати важливу соціально-економічну роль, забезпечуючи доступ до швидких і відносно невеликих кредитів для населення, особливо в умовах обмеженого доступу до традиційного банківського фінансування. Вони стали своєрідною «фінансовою подушкою» для тих, хто опинився у важкій економічній ситуації, надаючи підтримку малому бізнесу та домогосподарствам, які потребують фінансових ресурсів для виживання та адаптації до нових реалій. Загалом небанківські фінансові установи в Україні у 2019-2023 роках відіграли важливу роль у підтримці соціально-економічної стабільності. Їх вплив виявився особливо помітним у періоди криз, однак для подальшого розвитку потрібні заходи щодо підвищення прозорості, фінансової грамотності та довіри з боку населення.

Висновки

Дослідження підкреслює важливу роль небанківських фінансових установ у забезпеченні соціально-економічної стійкості в умовах війни. Вони активно адаптуються до викликів, забезпечуючи доступ до фінансових ресурсів, підтримку малого та середнього бізнесу, фінансову інклюзію та соціальний захист. Незважаючи на зменшення кількості установ через регуляторні зміни та

економічні наслідки війни, ці інституції продемонстрували гнучкість та здатність підтримувати клієнтів навіть у кризових умовах.

Окрему увагу варто звернути на мікрофінансові організації, страхові компанії та кредитні спілки, які відіграють ключову роль у задоволенні фінансових потреб населення та бізнесу. Їх діяльність особливо важлива в умовах обмеженого доступу до банківських послуг.

Перспективи майбутніх досліджень включають аналіз впливу цифровізації на ефективність небанківських фінансових установ, дослідження можливостей створення нових фінансових інструментів для управління ризиками в умовах нестабільності, а також вивчення ролі міжнародного співробітництва у розвитку небанківського фінансового сектору. Особливу увагу слід приділити розробці стратегій адаптації установ до кризових умов та їх внеску у відновлення постраждалих регіонів, що дозволить більш ефективно використовувати потенціал цих установ у майбутньому.

Таким чином, посилення регуляторного контролю, впровадження інновацій та розширення доступу до фінансових послуг сприятимуть підвищенню стійкості й конкурентоспроможності небанківських фінансових установ, що є важливим для економічного зростання України.

Abstract

The article analyzes the role of non-banking financial institutions (NBFIs) during the war in Ukraine, emphasizing their contribution to socio-economic stability, support for small and medium-sized enterprises (SMEs), financial inclusion, and insurance protection. The study underscores the growing relevance of NBFIs in providing financial services, particularly under conditions where traditional banking institutions face challenges in meeting diverse market demands.

The paper begins by outlining the contemporary financial landscape in Ukraine, highlighting the dual presence of banking and non-banking institutions. The war-induced socio-economic and political disruptions have underscored the critical need for flexible financial intermediaries that can cater to underserved segments of the population and businesses. The primary objective is to assess the impact and significance of NBFIs under wartime conditions. Specific tasks include identifying the types of NBFIs, examining their operational dynamics, and evaluating their contributions to the national economy during the crisis.

The research employs a combination of analytical and statistical methods, focusing on the dynamics of the NBFIs sector between 2019 and 2023. Official reports, regulatory data, and industry studies were analyzed to understand the sector's trends, challenges, and adaptations.

The findings reveal that NBFIs have played a pivotal role in stabilizing the financial system, filling gaps left by traditional banks. Key players include microfinance organizations, insurance companies, and credit unions, which provided critical services such as microcredit, leasing, and insurance coverage. During the period studied, the number of NBFIs decreased significantly due to regulatory changes and the impact of war, but the remaining institutions demonstrated resilience and adaptability. The study also highlights the increased demand for

microfinance services, particularly among vulnerable populations, and the growing reliance on digital financial solutions to ensure service continuity in crisis zones.

NBFIs are indispensable components of Ukraine's financial ecosystem, particularly during periods of crisis. Their ability to adapt to rapidly changing conditions and provide targeted support to businesses and individuals has proven crucial for maintaining socio-economic stability. The article emphasizes the need for enhanced regulatory oversight and strategic development to maximize the sector's potential in contributing to the country's economic recovery and long-term growth.

Список літератури:

1. Дослідження АУБ: війна спричинила зростання попиту на мікрокредитування в Україні. Офіційний сайт Асоціації українських банків. 2024. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://aub.org.ua/104/novyny-aub/14323-doslidzhennia-aub-viina-sprychynyla-zrostannia-popytu-na-mikrokredytuvannia-v-ukraini>.
2. Марина А., Пеценко М. Страховий ринок України в умовах війни. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. № 5 (05). С. 44-51. DOI: 10.32782/dees.5-7.
3. Огляд банківського сектору, лютий 2024 року. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyuty-2024-roku>.
4. Показники діяльності кредитних спілок. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>.
5. Показники діяльності ломбардів. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>.
6. Показники діяльності страхових компаній. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>.
7. Річний звіт Національного банку України за 2023 рік. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf?v=.
8. Споживче мікрокредитування в Україні під час воєнного стану Всеукраїнське дослідження. Грудень 2023 – січень 2024. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1iTG33yJAdPasuZZQqJC8tJYXg2jXOwh5/view?usp=sharing>.
9. Частка позичальників мікрокредитів до зарплати після вторгнення РФ зростає з 42% до 67% – дослідження. 2024. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/press-conference/970487.html>.

References:

1. AUB Research: War Caused an Increase in Demand for Microcredit in Ukraine. Official Website of the Association of Ukrainian Banks (2024). Retrieved from: <https://aub.org.ua/104/novyny-aub/14323-doslidzhennia-aub-viina-sprychynyla-zrostannia-popytu-na-mikrokredytuvannia-v-ukraini> [in Ukrainian].
2. Marina, A., & Petsenko, M. (2023). The Insurance Market of Ukraine in Conditions of War. Digital Economy and Economic Security, 5 (05), 44-51. DOI: 10.32782/dees.5-7 [in Ukrainian].
3. Banking Sector Review, February 2024 (2024). Official Website of the National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyuty-2024-roku> [in Ukrainian].
4. Indicators of credit unions (n.d.). Official website of the National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6> [in Ukrainian].
5. Indicators of pawnshops (n.d.). Official website of the National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6> [in Ukrainian].
6. Indicators of insurance companies. (n.d.). Official website of the National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6> [in Ukrainian].
7. Annual report of the National Bank of Ukraine for 2023 (2024). Official website of the National Bank of Ukraine. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf?v= [in Ukrainian].

8. Consumer Microcredit in Ukraine during Martial Law All-Ukrainian Study. December 2023 – January 2024. (2024). Retrieved from: <https://drive.google.com/file/d/1iTG33yJAdPasuZZQqJC8tJYXg2jXOwh5/view?usp=sharing> [in Ukrainian].
9. The Share of Payday Microcredit Borrowers After the Russian Invasion Increased from 42% to 67% – Study (2024). Retrieved from: <https://interfax.com.ua/news/press-conference/970487.html> [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Заславська О.І. Роль небанківських фінансових установ в умовах війни: виклики, адаптація та перспективи / О.І. Заславська // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал.* – 2025. – № 2 (78). – С. 67-74. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No2/67.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2025.7. DOI: 10.5281/zenodo.15426278.

Reference a Journal Article:

Zaslavska O.I. *The Role of Non-Banking Financial Institutions During the War: Challenges, Adaptation, and Prospects* / O.I. Zaslavska // *Economics: time realities. Scientific journal.* – 2025. – № 2 (78). – P. 67-74. – Retrieved from: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No2/67.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2025.7. DOI: 10.5281/zenodo.15426278.

